ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ

ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΤΗΣΙΑ ..... Δρ. 720
ΕΞΑΜΗΝΟΣ .. » 360
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΤΗΣΙΑ ..... $ 5
ΕΞΑΜΗΝΟΣ . $ 1.5
ΑΜΕΡΙΚΗΣ
ΕΤΗΣΙΑ ..... $ 10
ΕΞΑΜΗΝΟΣ . $ 6

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1937

Κιλκίς 12 δραχμαι
Νάουσα 7.14. Δίον 3.00
Τα Ελεύθερα της Θεσσαλονίκης

ΑΘΗΝΑΙ ΕΤΟΣ ΙΣΤ' — ΑΡΙΘ. 5528 | ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Δ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΥΡΙΩΤΗΣ | ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΕΔΟΥΑΡΔΟΥ ΛΩ ΑΡΙΘ. 3 | Τηλ. 30-221 — 30-222 — ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡ. 2

ΚΗΡΥΓΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Ιδιαιτέραν έντύπωσιν έπροκάλεσεν είς τό χθεσινόν άκροατήριόν του, είς τό Πανεπιστήμιον, ό λόγος τόν όποίον ό κ. Μεταξάς έξεφώνησεν έν είδει συμπεράσματος καί παραινέσεων πρός τούς νέους φοιτητάς. Άναλλοίωτος δέ θά είνε ό ένθουσιασμός τόν όποίον θά προκαλέσῃ σήμερα άναγινωσκόμενος είς όλον τόν έλληνικόν λαόν. Είνε άναμφισβήτητος ότι ένας λόγος άνωτέρας νοήσεως ό όποίος, διά μέσου τῶν νέων, άπευθύνεται καί πρός δλους τούς άλλους Έλληνας.

Έκεῖνο πού διδάσκει είνε ή πίστις πρός τήν έθνικήν άλήθειαν καί ή έλλιπρινεια κατά τήν έπιμελῆ καί έργασίαν πού άπαιτεῖται διά νά γίνῃ κανείς άξιος τῆς άληθείας αὐτῆς. Δέν πρόκειται, είπε, νά γίνῃ άληθής έπιστήμων έκεῖνος πού πηγαίνει είς τό Πανεπιστήμιον μέ μόνην φιλοδοξίαν νά πάρῃ ένα δίπλωμα, ένα χαρτί, διά νά άποκτήσῃ ένα έπάγγελμα. Αὐτός πρόκειται, νά γίνῃ «πλαστογράφος τῆς έπιστήμης». «Διότι αὐτό τό χαρτί θά είνε πλαστογραφία τῆς έπιστήμης», έάν ό κάτοχός του προσπαθῆσῃ νά έπιδιώξῃ δι' αὐτοῦ μικροωφελήματα. Άλλά δέν πρόκειται νά γίνῃ άληθινός έπιστήμων οὔτε έκεῖνος πού έχει ὅτι δῆμε του ν' άνοκτήσῃ μάθησιν καί γνῶσιν καί σοφίαν είς τό Πανεπιστήμιον, διά ν' άνεβῇ είς τήν κοινωνικήν κλίμακα καί λάβῃ τιμάς, τίτλους, πλοῦτον, κοινωνικήν έπικράτησιν ή έπικράτησιν είς άλλα πεδία, καθώς τῆς πολιτικῆς. «Αὐτός θά είνε μεταπράτης τῆς έπιστήμης, διότι παίρνει αὐτήν τήν σοφίαν, πληρώνοντας δσα παίρνει μέ τόν κόπον του, δχι διά νά τά άφομοιώσῃ μέσα του καί νά παραγάγῃ κάτι τι άλλο νέον, άλλά διά νά τά μεταπωλήσῃ είς τήν κοινωνίαν, τήν όποίαν θέλει νά έκμεταλλεύεται ὑπέρ τῶν ἰδιοτελῶν του σκοπῶν. Άληθινός έπιστήμων, κατά τόν κ. πρόεδρον τῆς κυβερνήσεως, είνε έκεῖνος πού δέν έχει άλλον σκοπόν έπαρθ αὐτήν ταύτην τήν έπιστήμην», τήν προσπάθειαν πρός άνοζήτησιν τῆς άληθείας.

Άλλά ό άνθρωπος πού έχει προορισμόν νά άναζητήσῃ καί τήν έπιστημίαν νά άνεύρῃ τήν άλήθειαν πρέπει πρωτίστως νά πιστεύῃ είς αὐτήν. Καί πρῶτον κεφάλαιον τῆς άληθείας είνε διά τόν "Ελληνα καί ἰδια τέρος διά τόν "Ελληνα έπιστήμονα «ή έλληνική κοινωνία, τῆς όποίας είνε άναπόσπαστον μέλος, ή έλληνική φυλή τῆς όποίας άποτελεῖ βιολογικῶς καί φυσιολογικῶς μέλος άναπόσπαστον. «Αὐτή είνε μία άλήθεια τήν όποίαν ούδείς δύναται ν' άρνηθῇ, έπροβοντοφώνησεν ό κ. Μεταξάς. Όπως, όταν βλέπετε είς τόν ούρανόν τόν ήλιον νά λάμπῃ, ούδείς δύναται ν' άρνηθῇ ὅτι ό ήλιος λάμπει είς τόν ούρανόν. Καί έξηκολούθησε: «Άπό ταύτης άπόψεως έάν θεωρήσετε τό πράγμα, σᾶς γεννᾶται τό ζήτημα ποία είνε ή σχέσις ὑμῶν πρός τήν έλληνικήν κοινωνίαν, τήν πατρίδα. Ή σχέσις σας είνε ὅτι είσθε ὑπηρέται είς πάν ὅ,τι άφορᾷ τήν πατρίδα, άφοσιωμένα τέκνα της».

Άξίζουν ὅμως νά συγκρατηθοῦν περισσότερον άπό κάθε άλλο είς τήν μνήμην τοῦ έλληνικοῦ λαοῦ, καί ἰδίως τῆς άνεπιστημονικῆς νεολαίας, δσα ἐμπνευσμένα ὁ κ. πρωθυπουργός είπε περί τῆς δυνατότητος τῆς δημιουργίας ένός νέου, ένός καλλιτέρου άπό τούς προηγουμένους Ελληνικοῦ πολιτισμοῦ: «Δέν είνε μάταιον τό σύνθημα τό όποῖον ἔρριψα περί τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος. Δέν δύναται νά ὑπάρξῃ μία φυλή, έάν δέν δημιουργήσῃ πολιτισμόν ἰδικόν της. Ἄλλως τό ἔθνος δέν είνε παρά μᾶζα νεκρῶν σωμάτων τά ὁποῖα ἡμοροῦν νά χρησιμεύσουν ὡς λίπασμα δι' ἄλλας φυλάς. Οὔτε είνε ἡ δημιουργία τοῦ τρίτου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ κάτι τό ὁποῖον νά είνε ἀνώτερον τῶν δυνάμεων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Μή σᾶς τρομάζουν οἱ πολιτισμοί μας οἱ ὁποῖοι ἐπέρασαν. Νά μή σᾶς τρομάζουν καθόλου. Δέν ἦσαν τέλειοι. Σεῖς πρόκειται νά τόν κάμετε τόν τελειότερον». Καί ἀφοῦ ὁ κ. Μεταξάς ἐπεχείρησε μίαν σύγκρισιν τῶν δύο παλαιοτέρων ἑλληνικῶν πολιτισμῶν καί ἀνέλυσε τά προτερήματα καί τά ἐλαττώματά των ἠρώτησε: «Δέν ἔχετε, νέοι Ἕλληνες, τήν φιλοδοξίαν ἀπό τούς δύο αὐτούς πολιτισμούς νά φτιάξετε τόν ἰδικόν μας πολιτισμόν; Δέν σᾶς ἀρέσει ἕνα τοιοῦτον ὑψηλόν ἰδεῶδες καί ἕνας τοιοῦτος μέγας σκοπός; Δέν ὑπάρχει, ἀμφιβολία ὅτι ἡ νεότης ἡ ὁποία ἐνθουσιάζεται διά τά μεγάλα ζητήματα καί ἡ ὁποία δέν ἠμπορεῖ νά ζήσῃ χωρίς μεγάλα ἰδανικά — ὄχι ν' ἀνταπεξέλθῃ, μήτε κἂν νά ζήσῃ — δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία, λέγω, ὅτι θά δράξῃ τήν σημαίαν τήν ὁποίαν σᾶς παρουσιάζομεν καί θά τήν φέρῃ εἰς τήν νίκην».

Ἡ ἑλληνική νεότης, εἰς τήν ὁποίαν τόσον τιμητικήν θέσιν ἔδωσε ὁ κ. Μεταξάς εἰς τό ἔργον του καί ἡ ὁποία μέ τόσον ἐνθουσιασμόν ἀνταπεκρίθη εἰς τό κάλεσμα τοῦ Πανεπιστημίου ἐν μέσῳ τῶν καθηγητῶν της, θά ἀκούσῃ τό κήρυγμά του καί σύντομα θά τό μεταβάλῃ εἰς ὡραίαν πραγματικότητα.

Ο κ. ΜΕΤΑΞΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΑΣ

«ΑΝ ΘΕΛΗΣΕΤΕ ΝΑ ΕΙΣΘΕ ΑΛΗΘΕΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΛΑΙΣΕΤΕ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΝΑΝΤΙΟΤΗΤΩΝ»

Ἡ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ὁ κ. πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως κατά τήν χθεσινήν ὑποδοχήν καί ἀρκωμοσίαν τῶν νέων φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου διευθυνόμενος πρός τούς νέους φοιτητάς ἐξεφώνησε τόν κατωτέρω λόγον:

Φοιτηταί καί φοιτήτριαι,

Ἴδιως πρωτοετεῖς φοιτηταί καί φοιτήτριαι. Εἰσέρχεσθε εἰς τό Πανεπιστήμιον οἱ πρωτοετεῖς εἰς μίαν ἐποχήν ἐθνικῆς ἐξορμήσεως, εἰς μίαν ἐποχήν κατά τήν ὁποίαν τό ἑλληνικόν ἔθνος, ἀφυπνισθέν καί ἐξεγερθέν, ἀνεβάλλει τόν μακροχρόνιον μαρασμόν καί δημιουργεῖ ἰσχυρόν κράτος, ἐπί τοῦ ὁποίου θά βασίσῃ τήν μέλλουσαν ἐξέλιξιν του φιλοδοξεῖ δέ νά δημιουργήσῃ, συνεχίζον τάς μακράς, χιλιετηρίδων παραδόσεις τοῦ ἔθνους μας, ἴδιον σύγχρονον πολιτισμόν. Ἤθελα νά ἠτο δυνατόν ὁ κύκλος ἀπό σᾶς νά φαντασθῇ ὅτι εἶνε μόνος του μαζί μου καί ὅτι δέν ὁμιλῶ αὐτήν τήν στιγμήν πρός ἕνα σύνολον, ἀλλά μόνον πρός αὐτόν, μόνος ἐγώ πρός μόνον αὐτόν, μάτια μέ μάτια, διά νά τόν ἐρωτήσω:

Παιδί μου, διατί ἦλθες εἰς τό Πανεπιστήμιον; Χθές ἦσα παιδί σάν κι' ἐσένα, εἰς τά χρόνια σου μέ συνήντησεν εἰς τόν δρόμον καί μοῦ εἶπε: Δέν θά γίνῃ καί δ;' ἠμπορεῖ τίποτε, κύριε πρόεδρε; Δέν ἤξερα τί ἤτο. Μοῦ εἶπεν ὅτι ἦτο ὑποψήφιος φοιτητής. ὁ ὁποῖος δέν κατώρθωσε νά εἰσέλθῃ εἰς τό Πανεπιστήμιον. Καί τοῦ εἶπα: Ἔχεις ἔφεσιν νά σπουδάσῃς; Λέγει: Ναί. Τόν συνεβούλευσα τί νά κάμῃ. Μοῦ εἶπεν: Ἐγώ δέν ἠμπορῶ νά ἐξοδεύω τάς ὥρας μου εἰς τήν σπουδήν, διότι συγχρόνως ἔχω καί νά ἐργασθῶ. Τοῦ εἶπα: Παιδί μου, ἡ τό ἕνα ἡ τό ἄλλο· δέν συμβιβάζονται καί τά δύο μαζί. Κύριε πρόεδρε, μοῦ λέγει, πρέπει νά τά καταφέρω νά πάρω καί ἐγώ ἕνα χαρτί.

Λοιπόν θέλω νά σ' ἐρωτήσω ἐσένα πού ὁμιλεῖς μαζί μου αὐτήν τήν στιγμήν. Εἰσῆλθες εἰς τό Πανεπιστήμιον διά νά πάρῃς ἕνα χαρτί; "Αν παιδί μου, αὐτός εἶνε ὁ σκοπός σου, τότε ἔλα μαζί μου, χωρίς νά ποῦμε τίποτε εἰς ἄλλον, ἔλα νά σέ πάρω καί νά φύγωμε, διότι δέν πρόκειται νά γίνῃς ἀληθινός ἐπιστήμων, πρόκειται νά γίνῃς πλαστογράφος τῆς ἐπιστήμης. Διότι αὐτό τό χαρτί θά εἶνε μία πλαστογραφία τῆς ἐπιστήμης, διότι ἡ ὁποία θά πάρῃς νά ἐπιδιώξῃς τίς αἴσχη σοῦ μικροωφελήματα καί μέ τά ὁποῖα σκοπεύεις νά τά κατανεύσῃς ἡμέραν χλευασμός καί τριγέλασμός. Καί δέν θά σβέσουν τόν ἔκτοπόν σου αὐτοί σό ὁ ἴδιος. Πῶμε λοιπόν νά φύγωμε. Ἀλλά εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ ἴδιος δέν θά μοῦ εἶπῃ. "Ὄχι δι' ἄνοιμα θεοῦ. Τέτοια σκέψις νά περάσῃ δη' τό κεφάλι μου ; Θέλω νά σᾶς θω τήν ἐπιστημην τήν ὁποίαν

Ἀπό τήν χθεσινήν τελετήν εἰς τό Πανεπιστήμιον

διάλεξα. Θέλω νά καταβάλω κόπους διά νά σπουδάσω πραγματικά καί σοβαρά. Ἀλλά καί ἐγώ πάλιν θά σέ ἐρωτήσω. Μήπως ἔχεις στό μυαλό σου νά ἀποκτήσῃς μάθησιν καί γνῶσιν καί σοφίαν διά νά ἀνέβῃς ἐπάνω εἰς αὐτά τά σκαλοπάτια, διά νά ἀνέβῃς τήν κοινωνικήν κλίμακα, διά νά ἀποκτήσῃς τιμάς, τίτλους, πλοῦτον κοινωνικήν ἐπικράτησιν ἡ ἐπικράτησιν εἰς ἄλλα πεδία σάν τῆς πολιτικῆς ; Μήπως ἔχεις στό μυαλό σου τέτοια πράγματα ; Μήπως δ;' αὐτά θέλεις ν' ἀποκτήσῃς τήν μάθησιν καί τήν γνῶσιν; Ἔτσι βέβαια δέν εἶσαι πλέον μαθητάρι τῆς ἐπιστήμης εἶσαι μεταπράτης τῆς ἐπιστήμης. Δέν παίρνεις αὐτήν τήν σοφίαν διά νά τήν προϊόντας, ὅσα παίρνεις μέ τόν κόπον σου δχι διά νά τά ἀφομοιώσῃς μέσα σου καί νά παραγάγῃς κάτι τι ἄλλο νέον, ἀλλά διά νά τά μεταπωλήσῃς εἰς τήν κοινωνίαν, τήν ὁποίαν θέλεις νά ἐκμεταλλεύεσαι ὑπέρ τῶν ἰδιοτελῶν σου σκοπῶν. Καί ἴσως ἔτσι νά μᾶς γράψουν ὅτεν νά ἀποκτήσῃς τήν ἐθνικιστική ἐξέγερσι τοῦ Ἀραμπή πασᾶ, τοῦ δ-ποίου τό ζενίφοβο σύνθημα ἦταν «Ἡ Αἴγυπτος εἰς τούς Αἰγυπτίους». Νέες προτερῆδες μέ τή Γαλλία καί νέες ἐκστρατεῖες μέ καράβια καί στρατεύματα γιά τήν καταστολή τοῦ κινήματος τοῦ Ἀραμπή. Ἡ Βικτωρία κατέβηκε στούς ναυστάθμους γιά νά κατευοδώσῃ τούς στρατιῶτες καί τούς ναύτες της. Ἄλλοτε, τό 1854, στόν Κριμαϊκό πόλεμο εἶχε κάμῃ τό ἴδιο. Ἀλλά τότε εἶχε πλάτ της ἕνα γερό στήριγμα — τόν Ἀλβέρτο. Τώρα; Τώρα μονάχη στήν προκυμαία ἐκουνιόταν τό μαντήλι της ἀπό τήν θαλασσήν γιά τελευταῖον χαιρετισμόν καί ἔκλαιγε. Στή φυσιολογία, στήν ὑγιεινή, στήν ἰατρική καθώς καί στήν παιδαγωγική, στήν πολιτική οἰκονομία καί στήν κοινωνιολογία ἡ προσοχή τῶν ἐρευνητῶν ἦτο ἐστραμμένη περισσότερο στήν ὀργανικήν ὕλην. Δέν ἐστάθη ἀπό φυσικό, στήν ἐσωτερικήν ζωή, στό χαρακτῆρα, στίς ἠθικές καί θρησκευτικές ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου, στίς βαθύτερες σχέσεις τοῦ ἀτόμου πρός τόν ἠθικοφυσικό περιβάλλον του. Ἡ παραίτητη ριζική μεταβολή προ-

ΔΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΤΗΣ ΙΑΤΡΟΥ κ. ΑΝΝΑΣ ΚΑΤΣΙΓΡΑ

Βιαστικά γνώσεων μέσα στά βιβλία καί τά μυαλά τῶν διαφόρων εἰδικῶν, οἱ ὁποῖοι ἀσχολοῦνται μέ τίς ἐπιστήμες πού ἀναφέρονται στόν ἄνθρωπο. Τά πρακτικά ὅμως ἀποτελέσματα τῶν γνώσεων αὐτῶν ἕνα μεγάλο μέρος, Γιατί ὁ καθένας των δέν κατέχει ἡ ἕνα μέρος τοῦ ἄλλου. Ἀνάγκη, κατά τόν Καρρέλ, ἀνώ τά διάφορα αὐτά μέρη νά συνδέσουμε ἐν ὅλον. Ἡ σύνθεσις ὅμως αὐτή δέν θά γίνῃ μέ ἁπλῆ συγκέντρωσι τῶν εἰδικῶν γύρω ἀπό ἕνα τραπέζι, ἀλλά μέσα στό μυαλό ἑνός ἀνθρώπου. Ποτέ κανένα ἔργο τέχνης δέν ἔγινε ἀπό ἐπιτροπή καλλιτεχνῶν, οὔτε μιά μεγάλη ἀνακάλυψις ἀπό ἐπιτροπή σοφῶν. Καί ἡ σύνθεσις τῆς ὑλης ἔχουμε ἀνάγκη γιά τήν πράξι τῶν γνώσεων τοῦ ἐαυτοῦ μας, τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἀνθρώπου, πρέπει νά κατεργασθῇ μέσα σ' ἕνα μυαλό. Τήν σήμερον τό κλῆρος τῶν διδομένων, πού συνήθρισαν οἱ διάφοροι εἰδικοί, μένουν ἀχρηστεύτα. Γιατί κανένας δέν συναρμολογεῖ τίς ἀποκτηθεῖσες γνώσεις καί δέν ἀντικρύζει τό ἀνθρώπινο ὅν ὅς ἐν ὅλον. Ἡ Ἑλλειψις αὐτή δέν ὀφείλεται σ' Ἕλλειψι ἀτόμων ἱκανῶν γιά μιά παρόμοια συνθετική προσπάθεια. Ἀλλά καί κανείς δέν ἀρκεῖται ὅτι νά δυνατά καί πλατειά μυαλά εἶνε σήμερα πολύ σπανιώτερα ἀπό τά στενά καί ἀκριβῆ. Ἱκανά γιά παρατεταμένη ἔρευνα μιᾶς λεπτομερείας, συχνά ἀσημάντου. Ἀλλά τήν σήμερον εὐνοοῦνται οἱ ἐπιστήμονες πού περιορίζονται σ' ἕνα στενό κλάδο. Τό Πανεπιστήμιο δέν ἐννοεῖ ὅτι τά συνθετικά μυαλά εἶνε ἐξ ἴσου καί περισσότερο χρήσιμα ἀπό τά ἀναλυτικά. Ἐάν ἀναγνωρίζετο ἡ ὑπεροχή τοῦ συνθετικοῦ γύπου, ἄν μόνεῖτο ἡ καλλιέργειά του θά ἐπαιρναν καί οἱ εἰδικοί νά εἶνε ἐπικίνδυνοι.

❁

Γιά ν' ἀναπτύξουμε τήν ἐπιστήμη τοῦ ἀνθρώπου, πρέπει ἐπί ἕνα καιρό ν' ἀφήσουμε κατά μέρος τίς ἀτελεῖς ἐπιστῆμες καί τίς μηχανικές ἐφευρέσεις καί ἐν μέρει καί τήν κλασσική ὑγιεινή καί ἰατρική καί νά ἐντελῶς ὁλική ἀποφ. τῆς ὑπάρξεώς μας. Ἡ ἀνθρωπότης ἀφειλει πλέον νά συγκεντρώσῃ τήν προσοχή της στόν ἑαυτό της καί στήν ἀναπόλυτον τῶν ἀξιῶν της ἠθικῆς καί διανοητικῆς δυνατότητός της. Πρός τί ν' αὐξάνουμε τά κεφάλαια καί τήν πολυτέλεια, τήν εὐφορία, τό μεγαλεῖο καί τό ὑπολογίσιμο τοῦ πολιτισμοῦ μας, ὅταν ἡ ἄγνοια ταῦ ἑαυτοῦ μας δέν μᾶς ἐπιτρέπει νά τά διευθύνουμε ὅπως πρέπει ; Εἶνε πραγματικῶς ἄχρηστα νά ἐξακολουθοῦμε νά δημιουργοῦμε ἐνῶ τρόπον ὑπάρχεις τοῦ ἀνθρώπου, πρέπει νά ἐπιτρέπῃ τήν ἀνάπτυξιν τῶν ἀτόμων καί τῶν ὁμάδων, ἐπῆγε περίπατο ὅταν οἱ δυό δυνάμεις βρέθηκαν πάλι ἀντιμέτωπες στήν Αἴγυπτο προκειμένου νά καταστείλουν τήν ἐθνικιστική ἐξέγερσι τοῦ Ἀραμπή πασᾶ, τοῦ δ-ποίου τό ζενίφοβο σύνθημα ἦταν «Ἡ Αἴγυπτος εἰς τούς Αἰγυπτίους». Νέες προτερῆδες μέ τή Γαλλία καί νέες ἐκστρατεῖες μέ καράβια καί στρατεύματα γιά τήν καταστολή τοῦ κινήματος τοῦ Ἀραμπή. Ἡ Βικτωρία κατέβηκε στούς ναυστάθμους γιά νά κατευοδώσῃ τούς στρατιῶτες καί τούς ναύτες της. Ἄλλοτε, τό 1854, στόν Κριμαϊκό πόλεμο εἶχε κάμῃ τό ἴδιο. Ἀλλά τότε εἶχε πλάτ της ἕνα γερό στήριγμα — τόν Ἀλβέρτο. Τώρα; Τώρα μονάχη στήν προκυμαία ἐκουνιόταν τό μαντήλι της ἀπό τήν θαλασσήν γιά τελευταῖον χαιρετισμόν καί ἔκλαιγε. Στή φυσιολογία, στήν ὑγιεινή, στήν ἰατρική καθώς καί στήν παιδαγωγική, στήν πολιτική οἰκονομία καί στήν κοινωνιολογία ἡ προσοχή τῶν ἐρευνητῶν ἦτο ἐστραμμένη περισσότερο στήν ὀργανικήν ὕλην. Δέν ἐστάθη ἀπό φυσικό, στήν ἐσωτερικήν ζωή, στό χαρακτῆρα, στίς ἠθικές καί θρησκευτικές ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου, στίς βαθύτερες σχέσεις τοῦ ἀτόμου πρός τόν ἠθικοφυσικό περιβάλλον του. Ἡ παραίτητη ριζική μεταβολή προ-

ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ, ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ...

Ο ΓΟΛΓΟΘΑΣ ΤΗΣ ΔΟΞΗΣ

Η ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΒΙΚΤΟΡΙΑΣ

63

Ἀλλά δέν ἦταν μονάχα τά συναισθήματα προσωπικῆς συμπαθείας πού συνέδεαν δλο καί στενώτερα τή Βικτωρία μέ τόν λαό της. Γιά πρώτη ἴσως φορά, ὁ-σκεφ' ἀπό τόσα χρόνια, ἡ βασίλισσα καί οἱ ὑπήκοοί της ἄρχισαν νά βρίσκωνται ἀπολύτως σύμφωνοι στή γραμμή πού ἔπρεπε νά ἀκολουθήσῃ ἡ Ἀγγλία, στά ἐσωτερικά καί στά ἐξωτερικά της προβλήματα. Καί δλα ἔδειχναν πώς ἡ συμφωνία ἐκείνη θά ἐγνάτων στερεή καί μόνιμη. Λίγο καιρό μετά τόν ἐκλογικό θρίαμβο τοῦ Γλάδστωνος, ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ κόσμου γιά τούς φιλελευθέρους καί τόν «γέρο» ἄρχισε νά ὑποχωρῇ μπροστά στίς ἀλλεπάλληλες ἀποτυχίες τῆς νέας κυβερνήσεως. Καί ἦσαν δλες ἀποτυχίες πού ἀνεφέροντο σέ ζωτικά ζητήματα τῆς αὐτοκρατορίας καί ἐδικαίωναν ἀπολύτως τή δυσπιστία πού ἔτρεφεν ἡ Βικτωρία πρός τόν Γλάδστωνα καί πρός τό πρόγραμμά του. Τώρα γιά πρώτη φορά ἡ Βικτωρία ἔβλεπεν ὅτι τή δίκη της δυσπιστία, τήν ὁποίαν πολλοί ἐχαρακτήριζαν προτήτερα ὡς προκατάληψι, ἄρχισαν νά συμμερίζονται δλο καί περισσότεροι ὑπήκοοί της, ἀκόμη καί ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας, ὁ ὁποῖος εὑρισκεν ὅτι ἡ μητέρα του, παρ' δλη τήν αὐστηρότητα πού τοῦ ἔδειχνεν, εἶχε γίνῃ πραγματικά ἡ ἐνσάρκωσις καί ὁ ἀκόμητος φρουρός τῆς μεγάλης αὐτοκρατορικῆς Ἰδέας. Μπροστά σ' αὐτήν οἱ πολιτικοί πού ἤρχοντο καί παρήρχοντο, ἐξαφανίζοντο μέ πολύ ἐφήμερα ὄντα.

Ὁρίστε τώρα ὁ κύριος Γλάδστων. "Οσο ἦταν στήν ἀντιπολίτευσι ἐφώναζε πώς ἡ ζωή ἦταν ἱερή ἀκόμη καί στά ἀρνητά χωρία τοῦ Ἀφγανιστάν' καί ὅτι ὁ πανδοδιναμίος Θεός εἶχεν ἐνοφῃ τούς "Αγγλους ἐκλογεῖς μέ τούς Ἀφγανούς δρεσιβίους «ἐνώ τοῦ νόμου τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης. Τώρα πού ἔγινε πρωθυπουργός καί ἀνέλαβε τό βάρος τῶν εὐθυνῶν, δέν ἤξερε τί νά κάμῃ γιά νά συμβιβάσῃ τά ἀσυμβίβαστα—τόν χριστιανικόν ἰδεαλισμόν του μέ τήν ὠμότητα καί τήν κρατοῦσα ὑπεροψίαν καί τήν αὐτοκρατορίας. Ἡ κυβέρνησίς του ἔπεσε ἐξ ἀπροόπτου ἐπί ἑνός ἀκόμη σχεδόν τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου," κτισμένη παρά τόν κάτω ροῦν τοῦ Στρυμόνος, εἰς τήν κορυφήν λόφου περιβρεχομένου ἀπό μίαν κάμψιν τοῦ ποταμοῦ, εἰς περιοχήν πλουσιωτάτην εἰς οἶνους, ἐλαίας καί καρποῦς, εἶχε μεγάλην ἐμπορικήν καί στρατιωτικήν σημασίαν. Τό ἐπίνειόν της Ἠιών τήν καθίστα κέντρον ἐξαγωγῆς τῆς ξυλείας τῶν περί βασῶν. Ἡ ἄξια της ηὐξάνεν εἰς τά διαμετα τοῦ Παγγαίου. Ἡ Ἀμφίπολις, κρίνουσα ὅτι ἦτο πολύ ἀνίσχυρος διά νά ἀντισταθῇ μόνη, ἐκάλεσεν εἰς βοήθειαν τούς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι ἀπεστάλησαν ὅτι ἦσαν ἀπησχολημένοι ἀλλοῦ, διότι συνεπλήρωναν ἔπειτα ἀπό αἰῶνας ἀπουσίαν καί ἐπί πολύ ἀβέβαιον ἄγωνα τήν ἀνάκτησιν τῆς Εὐβοίας ἀπό τούς Θηβαίους καί ἐπί πλέον, ὅπό τήν αἴσιαν μιᾶς ἀνάγκης ἐξ ἴσου ἐπιτακτικῆς καί μονίμου, ἔπρεπε νά καταπολεμήσουν τήν συνεχῆ προώθησιν τῶν Θρακῶν.

Ἐνῶ ἐξελίσσετο ἡ θρακική περιπλοκή, ὁ Φίλιππος κατενίκα τήν ἀντίστασιν τῆς Ἀμφιπόλεως φαίνεται δτι τόν ἐβοήθησαν μερικοί προδόται. Ἡ στρατιωτική αὐτή ἐπιτυχία, ἡ ὁποία αὐτή καθ' ἑαυτήν δέν ἀμειβοῦσε ται, ὑφιστορεῖ ἤδη ὅτι ὁ βασιλεύς εἶχεν ἕνα γνώρισμα χαρακτῆρος πολύ ἔντονον καί εἰς τήν Χερσόνησον, φύλακα τοῦ Ἑλλησπόντου. Αἱ ἐπιχειρήσεις ἐσυνεχίζοντο ἀπό πολλῶν μηνῶν μέ ἱκανοποιητικάς προβλέψεις. Εὐρισκόμεθα ὅμως εἰς τήν ἀρχήν τοῦ 357 καί δέν εἶχον τερματισθῇ.

Ὁ Φίλιππος εἶχεν ἀπαλλαγῇ ἀπό τήν ἀπειλήν τῶν Ἰλλυριῶν, τούς ὁποίους εἶχεν ὑποτάξει. Δέν ἀπέμενε περισσότερον καί ἐπολέμησε τούς Παίονας, τούς ὁποίους ἐνίκησεν εὐκόλως. Ἐστράφη τότε κατά τῶν Θρᾳκῶν, τούς ὁποίους ἐνίκησε μετά σκληρόν ἀγῶνα καί ἐπέβαλε τήν κυριαρχίαν του μέχρι τοῦ Νέστου. Ἐπροχώρησε πρός τήν Θρᾴκην καί ἐκυρίευσε τήν Κρηνίδα, τήν ὁποίαν ἐξεπόρθησε καί ἐπωνόμασε Φιλίππους. Ἐπροχώρησε ἀκόμη πρός τά ἀνατολικά καί ἔφθασε μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀφοῦ ὑπέταξε τούς Θρᾳκικούς λαούς τῶν Ὀδρυσῶν καί τῶν Γετῶν. Ἐπέβαλε τήν κυριαρχίαν του καί ἐπί τῶν Ἀθηναίων, τούς ὁποίους ἐνίκησε κατά κράτος ἰσχυροῦ, τό ὁποῖον εἰς τήν "περίστασιν ταύτην θά βάλῃ τόν μεταπράτην εἰς θέσιν ἡ ὁποία τοῦ ἁρμόζει [χειροκροτήματα].

ΝΑ ΓΙΝΩ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Εἶμαι βέβαιος ὅτι καθένας ἀπό σᾶς μέ τόν ὁποῖον ὁμιλῶ ἔτσι ἰδιαιτέρως θά μοῦ εἶπῃ : Ἀλλοίμονον ἄν ἡ φιλοδοξία μου θά ἦτο τόσον χαμηλή καί ταπεινή ! Θέλω νά γίνω ἐπιστήμων, ἀληθινός ἐπιστήμων, μή ἔχων ἄλλον σκοπόν παρά αὐτήν ταύτην τήν ἐπιστήμην, τήν προσπάθειαν πρός ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας. Αὐτός θά εἶνε ὁ σκοπός τῆς ζωῆς μου εἰς οἱονδήποτε κλάδον τῆς ἐπιστήμης καί ἄν ἀνήκω. "Αν εἶνε ἔτσι καί αὐτή εἶνε ἡ ἀπόφασίς σου, τότε καλῶς ὥρισες ἐδῶ. [Χειροκροτήματα]. Θά ἀκούσετε ἐδῶ ἀπό τούς καθηγητάς σας καί ἰδίως ἀπό τούς καθηγητάς σας ἐκείνους πού ἀναμιγνύουν ἄλλους τι καί τήν φιλοσοφίαν εἰς τά ζητήματά των, θά ἀκούσετε ὅτι ἡ ἐπιστήμη, ἡ ἀναζήτησις τῆς ἀληθείας διά τῆς ἐπιστήμης γίνεται δι' ὡρισμένων μεθόδων. Καί ἡ θρησκεία ἀναζητεῖ τήν ἀλήθειαν. Ἀλλά τήν ἀναζητεῖ διά τῆς πίστεως. Καί ἡ τέχνη ἀναζητεῖ τήν ἀλήθειαν. Ἀλλά τήν ἀναζητεῖ διά τοῦ συναισθήματος. Ἡ ἐπιστήμη τήν ἀναζητεῖ κατά τόν ἴδιον αὐτῆς τρόπον διά τῶν μεθόδων τῶν ἐπιστημονικῶν, αἱ ὁποῖαι δέν ἔχουν καμμίαν σχέσιν οὔτε μέ τήν θρησκευτικήν πίστιν, οὔτε μέ τά συναισθήματα. Καί θά ἔχουν δίκαιον γιά σᾶς κἄποιον ἔτσι καί ἔτσι εἶνε. Αἱ μέθοδοι αἱ ἐπιστημονικαί εἶνε ἡ διαλεκτική, εἶνε ὁ ὀρθολογισμός, ἡ ἀποδεικτική εἶνε ἡ ἐμπειρία, εἶνε ἡ παρατήρησις, εἶνε τό πείραμα καί ὄχι ἄλλο. Ἀλλά ἐάν διά τῶν μεθόδων αὐτῶν τῶν ἐπιστημονικῶν, ἀναζητήτε τήν ἀλήθειαν, κάμνετε μίαν προσπάθειαν μέσα σας, τήν ὁποίαν οὐδεμία ἐμπειρία σᾶς τήν παρέχει, οὐδείς ὀρθολογισμός τήν ἀποδεικνύει, τήν προϋποθέτουν ὅτι ὑπάρχει ἀλήθεια, τήν ὁποίαν ἀναζητεῖτε. Καί αὐτή εἶνε ζήτημα πίστεως, πίστεως θρησκευτικῆς. Ἐπί τῆς βάσεως αὐτῆς τῆς τοιαύτης πίστεως οἰκοδομεῖται ὁλόκληρον τό ἐπιστημονικόν οἰκοδόμημα διά τῶν μεθόδων τῶν ἀ